

נגד פלאקוס

פרק ראשון

ראשית שלטונו של הנציב פלאקוס במצרים. תאור אופיו של האיש, כשרונותיו ומעשיו הטובים בשנים הראשונות לנציבותו.

- 1 השני לסיאנוס היה פלאקוס אוויליוס, ואף הוא הלך בעקבותיו ורדף את היהודים. באין לו היכולת להציק בגלוי לכל העם, כמעשה הראשון, כי לא נמצאו לו האמצעים הדרושים לכך, דן (את היהודים) בסך לעינויים קשים ככל אשר השיגה ידו. ואם כי למראית עין יצא רק נגד חלק מן העם, הנה באמת פרש את רשתו על כולם באשר הם שם. ובזה השתמש יותר בערמה מאשר בעוצם ידו. כי אנשים הנוטים מטבעם לעריצות, באין להם כוח הזורע — בנכלים יוציאו את מזמותיהם לפעולות. פלאקוס זה נמנה על ידידי טיבריוס קיסר, ואחרי מותן של היברוס, נציב מצרים, עלה פלאקוס לנציבות באלכסנדריה והמדינה. בראשונה הרבה האיש באותות יושר וצדקה לעיני כל. הוא היה איש נמרץ, חרוץ, חריף, אומר ועושה, הצטיין בכשרון הדבור, וראה מערכי לב אנוש בטרם יבואו לידי בטוי. בזמן קצר קנה בקיאות בעניניה של מדינת מצרים לכל משפטיהם וחוקותיהם, עם היותם רבים ומסובכים עד כי גם המטפלים בעבודה זו משחר ילדותם בעמל רב יעמדו על טיבם. סופרים רבים נעשו מיותרים, כי בכל דבר, אם קטן ואם גדול, עלה עליהם בנסיגו, ולא זאת בלבד שנצח אותם, אלא הוא התלמיד לשעבר הפך להיות רבם של מלמדיו ברוב ידיעותיו המדויקות. אך זכויותיו בהנהלת החשבונות והפקות על הכנסות המדינה, אף על פי שהן גדולות וחשובות, אינן משמשות עוד ראייה לגדל נפש השליט; אלא דוקא מעשיו שהיה בהם הרבה
- 2
- 3
- 4

מן הנשגב ומהוד המלכות היו מזהירים בבהירות נפלאה. הוא היה הדור בהליכותיו, כי יאה יהירות לשליט. בעינים הנכבדים היה דן בתוך חבר האנשים העומדים בראש המדינה. הוא דכא את השחצנים ואסר על הערב רב והמון העם להתלקט יחדו, ובטל את האספות והחבורות אשר בהן ערכו כביכול סעודות־זבח, ולאמתו של דבר חוללו רק מהומה בעיני המדינה; ואלה שפרצו גדר (המוסר) ענש כמשפט וכהלכה. לאחר שהשליט סדר ומשטר בעיר ובמדינה נתן את דעתו על עניני הצבא ותרגיליו. הוא שקד על תרגילי הרגלים, הפרשים וקלי־הנשק, ועל המפקדים (השגיח), שלא יקפחו את שכר החיילים, ולא יביאו אותם לידי שוד וחמס. אף הוא (הזהיר) כל איש ואיש מן הצבא לבלתי עסוק בעינים אחרים מלבד עבודת הצבא, כי עליהם לזכור, שתפקידם הוא גם לשמור על השלום.

5

פרק שני

כנודל זכויותיו של פלאקוס בראשית שלטונו כן נודל פשעיו לאחר־כך.

ברם, יש לבעל־דין לטעון: „בן אדם! ללמד חובה על האיש ההוא באת, והנה לא האשמת אותו בכל פשע, כי אם תרבה לתנות את שבחו. שמא רוח שטות נכנסה בך ויצאת מדעתך?” לא יצאתי מדעתי, חביבי, ואיני חסר־דעה עד לבלתי הבחין מה טובת הענין דורשת. ומשבח אני את פלאקוס, לא משום שיאה לשבח את השונא, אלא כדי שרשעתו תראה בבהירות יתרה. כי ראוי לסלוח לאיש אשר חטא מחוסר ידיעת הטוב, אך אין ללמד זכות על הפושע במזיד, שהרי אז נמצא חייב לפני משפט מצפונו.

6

7

פרק שלישי

סבת התמורה שחלה בנפש פלאקוס היו חילופי גברא בשלטון רומי. ראשית אכזריותו של הקיסר החדש קאיוס קאליגולה.

הוא נתמנה לשש שנים. בחמש השנים הראשונות, בחיי טיבריוס קיסר, שמר על השלום, והשלטון נכון בידו עד שעלה על כל

8

- 9 (הנציבים) שקדמו לו. אך בשנה האחרונה, אחרי מות טיבריוס עם עלות קאיוס לשלטון יחיד, התחיל מזלזל בכל זלזול גמור. סבת הדבר היה צער העמוק על מות טיבריוס — את אבלו הכבד על ידיד נפשו הראה לעין כל, באשר ילל בלי הרף וכמתוך מעין פרצו דמעות מעיניו באין הפוגות — או שנאתו ליורשו (של טיבריוס), כי על כן בכר פלאקוס את בניו יוצאי חלציו (של טיבריוס) על פני בניו האסופים; ואולי הסבה לכך הוא דבר היותו לפנים בין האנשים אשר התנכלו לאמו של קאיוס וטפלו עליה האשמות שגררו אחריהן משפט מות. פלאקוס ירא לנפשו, פן יתפש (על חטאיו), ולכן נחבא אל הכלים.
- 10 אמנם זמן מה משל עוד ברוחו ולא הסתח דעתו ממשרתו, אך בהגיע השמועה כי נכדו של טיבריוס אשר היה שותף לשלטונו (של קאיוס) הומת בפקודת קאיוס, נפל ארצה כהלום הולם ונאלם דום, אך רוחו פגה בו משכבר. כל עוד היה הצעיר בחיים, נשקפה גם לו שארית הצלה, אך לאחר שהובל הלז לקברות חשב פלאקוס, שגם תקוותיו הוא ירדו שאולה יחד עם הצעיר. ועם זאת נותר לו גם עזר מעט, והוא ידידותו עם מאקרון אשר היה תחילה כלי-יכול לפני קאיוס. ולפי השמועה הוא שגרם יותר מכולם להמלכתו (של קאיוס), ויותר מזה להצלתו. כי פעמים רבות זמם טיבריוס להגות את קאיוס מעל דרכו.
- 12 מפני שראה בו איש רע לבב ובלתי ראוי למלוכה. גם חרד היה לשלום נכדו, פן ישלח קאיוס יד בו אחרי מותו. אך מאקרון הפיג תדיר את החשד מלבו ושבח את קאיוס, כי איש ישר הוא, לא ידע מרמה, דעתו מעורבת עם הבריות והוגה חבה לבנו של אחי אביו, ובנפש חפצה ימסור לו את כל השלטון, או למצער את החלק הנכבד ממנו. ככה הטעה את טיבריוס עד שלא הרגיש, כי הוא משאיר אתרי
- 13 שונא גדול, שונא לו ולנכדו ולכל משפחתו, ואפילו למאקרון עצמו אשר המליץ עליו, ולכל האנשים. בראות מאקרון, כי שחת קאיוס את דרכו ולא ידע לכבוש את תאוותיו אשר נמשך אחריהן כסומא בארובה, הוכיחו על פניו ודבר על לבו. כסבור היה שזהו אותו קאיוס עצמו אשר הצטיין בדרך ארץ ובמשמעת בחיי טיבריוס. אכן אומלל זה היה
- 14

15. לו לקאיוס לטורח ולמשא, ולסוף קבל עונש חמור על חטאו, היא החבה היתרה (לקאיוס), ונשמד כליל הוא ואשתו ובניו. כי מדי ראות אותו קאיוס מרחוק והוא הולך וקרב, דבר אל אנשיו כדברים האלה: „בל נצחק, נעמיד נא פנים זעומות, כי בעל־המוסר הקפדן הלזה קרב. זה עתה התחיל מחנך איש מושלם במעלות ושליט־יחיד, אם כי הגיע גם הגיע כבר הזמן להרחיק מעל פניו את מחנכיו משחר ילדותו“.

פרק רביעי

פלאקוס נואש מכל תקוה ונופל ברשתם של מנהיגי ההמון באלכסנדריה. המה סובבים אותו בנכליהם.

16. כאשר נודע לפלאקוס, שגם האיש הזה הומת, אבדה לו שארית תקותו האחרונה, ולא יכול עוד לתת את לבו לעניני המדינה כמלפנים

17. באשר חלשה דעתו עליו. ומכיון שהרשות נואשת מכוח שלטונה, מן ההכרח שהנתינים יפרקו כרגע את עולה מעל צואריהם, ובראש וראשונה — האנשים אשר התרגלו לחולל מהומות בגלל סבות זעירות וקטנות־ערך. ועל כולם עולים המצרים אשר הסכינו להפית שביב

18. קטן לתבערה גדולה. משבא פלאקוס במבוכה ללא מוצא לבשה אותו רוח חרדות והכניס פתאום שינויים בכל [הליכותיו]. בה במדה חלה תמורה רעה גם בדרך מחשבתו. פתח ברעיו המסורים לו ביותר; בידידיו ואוהביו הטובים הטיל חשד והרחיקם מעליו, ועם שונאיו

19. הגלויים מלפנים עשה שלום ושם אותם מתי סודו לכל דבר. אפס כי הם לא חדלו רוגז, ורק בלשונם התכחשו כאילו נהפכו (לו לירידים), ובאמת היתה השנאה כבושה בלבם. המה שנו את טעמם כבבית־החזיון, והתחפשו לאוהבים נאמנים, עד אשר צדוהו ברשתם כליל. והשליט היה לנתין, והנתינים — למפקדים. המה הציעו הצעות נפסדות

20. מאד, והצעות אלה [נתקבלו ו־] נחתמו מיד. האנשים הוציאו לפעולות את כל העולה על רוחם, והוא (פלאקוס) שמש להם כעין פרצוף אלם שעל הבימה, ואת שם השלטון נשא אך למראית עין. (אנשים אלה

- (היו): דיוניסיוסים חונפי ההמון, לאמפונים מכתבי עמל, איסידורים מעוררי מריבות, שוחרי מדנים, חורשי אָן, משביתי שלום המדינה — זה שמם לעולם. הללו חברו יחד וחבלו תחבולה נוראה על היהודים, ואחרי כן באו חרש אל פלאקוס ואמרו אליו: „לשוא נשאת עיניך אל טיבריוס נירון הצעיר, לשוא תלית אחרי כן את תקותך בידידך מאקרוֹן; אין טובות צפויות לך מעם הקיסר. ולפיכך עלינו לחפש אחרי מליץ בעל השפעה גדולה, אשר יהפוך את לב קאיוס עליך לטובה. והמליץ היא העיר אלכסנדריה אשר זכתה לאותות כבוד מאת כל בני בית אבגוסטוס מלפנים, וביחוד מאת אדוננו המולך כיום. והיא תמליץ עליך, אם רק תגיש לה שי; וזאת המנחה הגדולה אשר תתן לה, כי תסגיר בידיה את היהודים“. תחת למלא את חובתו, לגרש את היועצים ולהתקצף עליהם כעל צוררי המדינה השואפים למהפכות, נעתר לעצתם. תחלה הסתיר את מזמותיו אף כי (גם אז) לא הטה אוזן קשבת לשני הצדדים בלא הבדל, כי אם נטה לצד השני, ולא נתן (ליהודים) את חופש הדבור כאשר נתן לאחרים; ומדי התקרב אליו אחד היהודים, היה פונה לו עורף; ורק עם היהודים התהלך בקרי. אך לאחרונה גלה כבר את שנאתו לעיני כל.

פרק חמישי

שהותו של אגריפס, מלך היהודים, באלכסנדריה מעוררת את חמת צוררי ישראל.

- לתגבורת שגעונו (של פלאקוס), אשר היה יותר דבר נקנה מבחוז מאשר ענין טבוע בטבעו, גרם עוד המקרה הזה: קאיוס קיסר מסר לאגריפס, נכדו של הורדוס המלך, את החלק השלישי של (ארץ) ירושת אביו זקנו והמליכו עליו. זהו החלק אשר היה בידי דודו מצד אביו, הנסיך פיליפוס. משאמר אגריפס להפליג בספינה, יעץ לו קאיוס לבלתי נסוע מברונדיסיום לסוריה, כי רחוקה הדרך ומיגעת, אלא לחכות לרוח צפונית ולקצר את הנסיעה בדרך אלכסנדריה. יען כי הספינות (המפליגות) משם (ממצרים) שטות במהירות, והחובלים

- מנוסים הם מאד ומכוננים את מרוצת הספינות למישרים, כאתליטים הנוהגים בסוסים במושכות. שמע אגריפס בקול קאיוס באשר הוא אדוניו ובאשר ישרה העצה בעיניו: הוא בא לדיקארכיה (פוטאולי) ומצא ספינות מאלכסנדריה העוגנות שם ונכונות להפליג, וירד עם אנשיו בספינה. המסע עבר בשלום ומקץ ימים אחדים הגיע (לאלכסנדריה) בחשאי. לפנות ערב, כאשר גראה מרחוק (מגדל אור של) אי פארוס, צוה לחובלים להוריד את המפרשים ולהשאר בים עד לחשכה בקרבת מקום, ולהתקרב בלילה אל החוף, למען יוכל לצאת מן הספינה בעלות [כל האנשים] על משכבותיהם, ובאין רואה יבקר אצל בעל אכסניה שלו. כה גדולה היתה צניעותו בבואו (לאלכסנדריה), עד כי רצה במדת האפשר להעלים את דבר בואו מכל אנשי העיר. שהרי לא בא לאלכסנדריה להתארח — שכן שהה שם לפני כן בהפליגו לרומי אל טיבריוס — אלא לקצר את דרכו הביתה.
- אך המצרים אשר מטבעם צריעין הם, נתפקעו מרוב קנאה בראותם באושר אחרים את אסונם הם. גרמה לכך גם שנאתם העתיקה ליהודים הנטועה כמעט בלבם. המלכת מלך על היהודים הרגיזה אותם, כאילו גזלו מכל אחד מהם כסא מלכות שעבר אליו בירושה מדור דור. גם את פלאקוס העלוב עוררו רעיו מחדש, והפיחו גם בלב רגש קנאה באמרם: „בקורו של הלה כשלונך הוא. הוא נצח אותך בכבוד וביקר שנתנו לו. הוא מושך אליו את לב כל האנשים המתפלאים למראה הגדוד של שומרי ראשו המזוינים נשק כסף וזהב. כלום אנוס היה לסור למדינה הנתונה לשלטון אחרים בעוד שיכול לעבור בשלום בספינה ישר למדינת שלטונו הוא? ואם קאיוס הוא שיעץ, או אפילו צוה לעשות כן, חייב היה להתנצל ולהמנע מבוא הנה, למען לא יועם כבודו של נציב הארץ מפני אשרו של הלה“. לשמע הדברים האלה נרגז פלאקוס עוד יותר מבראשונה. למראית עין התחפש אמנם כרע וידיד (לאגריפס) מאימת (הקיסר) אשר שלח אותו, אך בחשאי קנא בו, וגם הביע בדברים את שנאתו אליו. באשר לא הרהיב עוז בנפשו לגנות אותו בגלוי עשה זאת בסתר. לאספסוף העיר ההולך

בטל — זה ההמון הלהוט אחרי פטפוט, המבלה את ימיו בדברי רכילות ושטנה — הרשה לגנות את המלך; ואפשר שהוא עצמו פתח בגדופים, או שצוה לאחרים לעשות זאת ועוררם בעזרת אנשים אשר מלאכתם בכך. הללו נזדרזו והתלוצצו במלך כל היום, בגמנסיון, 34 וחברו התולים שונים. הם השתמשו גם במשוררי המימוס ובמורי ליצנות, והראו את גודל כשרונותיהם בתועבותיהם. כי אמנם מתעצלים הם לקנות דברים נאים, ואילו ללמוד את ההפך מזה זריזים הם ומהירים מאד. ומדוע לא קצף פלאקוס, לא ענש, ואפילו לא גער בליצנים המחוצפים? ואלמלא היה אגריפס מלך, כי אם אחד מבית הקיסר, כלום לא היה זוכה לכבוד מיוחד? הרי ראייה ברורה, שגם פלאקוס היה אשם בגדופים הללו. כיון שהיתה היכולת בידו לדכא, או למצער למנוע (את המהתלים) והוא לא הפריע אותם; נראה בעליל, שהוא לא רק הרשה, אלא גם פקד לעשות כך. וההמון הפרוע כיון שמתעורר לתועבות, לא ידע השקט, כי אם ילך מדחי אל דחי וישאף תמיד לעלילות חדשות.

פרק ששי

בבית החזיון באלכסנדריה נערכים משחקי התולים, לבנות את המלך אגריפס. ההמון אומר להקים פסילים בכתי הכנסיות שם היהודים.

משוגע אחד היה שם ושמו קאראבאס. בשגעונו לא היה דומה לחיה פראית כי שגעון כזה הוא בחזקת סכנה למשוגע עצמו וגם לאנשים הקרבים אליו; אלא שקט היה ונוח לבריות. יומם ולילה היה משוטט עירום בדרכים בלי שום לב לשרב ולקור, והיה ללעג לילדים קטנים ולנערים הולכי בטל. הם (המצרים) סחבו את האומלל הזה אל הגמנסיון, שם העמידוהו במקום גבוה למען ייראה לכל, פרשו פסת גיר וצנפו לראשו במקום עטרה, ואת מותר גופו עטפו מחצלת עבה תחת אדרת. בד קטן של קנה גומא הגדל בארץ היה לשבט מושלים; איש אחד מצא את הקנה מתגולל בדרך ונתן אותו בידו 36

37

- 38 (של המשוגע). לאחר שנתנו לו אותות כבוד המלוכה וקשטו אותו כמלך — כדרך שנוהגים במשחקי המימוס — התיצבו מסביב לו צעירים נושאי מקלות על שכמם תחת נושאי רמחים, חיילים שומרי ראשו כביכול. אחרי כן הופיעו עוד אנשים אחרים; מהם כאילו באו לברכו, מהם כדי לעמוד לפניו למשפט, ומהם כדי לשוחח עמו בעניני המדינה. לסוף נשמע מקרב ההמון העומד מסביב קול חזק קורא: 39 מרין — הוראת המלה הזאת אצל הסורים היא כפי שאומרים, אדון — כי ידע ידעו, שאגריפס הוא סורי לפי מוצאו ומולך על חלק גדול מארץ סוריה. פלאקוס שמע כל זאת באזניו, או נכון יותר, 40 ראה בעיניו. ובעוד שחובתו היתה לתפוש את המשוגע ולשומו בבית הכלא לבל יתן יד ללצים לבזות את הטובים מהם, ולהעניש את מחוללי (ההתולים) שהעניזו לחרף, במעשה ובדבור, בגלוי ובסתר, מלך וידיד הקיסר אשר מועצת ישישי רומי כבדתו באותות כבוד של פריטור; והוא לא בלבד שלא דכא אותם, אלא לא ראה צורך לעצמו לעצור בעדם; לזדים שוחרי מדון נתן חופש גמור, ועשה עצמו כאינו רואה ואינו שומע מאומה. ראה זאת ההמון — לא ההמון המתון והנזה, אלא 41 זה שהסכין לעורר מהומה וערבוביה בכל, באשר אוהב הוא את הקטטות ורודף אחרי חיים שאינם ראויים לשם חיים והתרגל לעצלות ולבטלה, חבר מרעים! — והתאסף כאור הבוקר לבית החזיון. תחלה צדו את לב פלאקוס בכבודים עלובים, והאיש הזה שהיה רודף כבוד והפכפכן מצא חפץ באותות כבוד אלה לרעתו ולרעת המדינה. אחרי־כן קראו קול אחד להקים פסילים בבתי הכנסיות. זאת התועבה אשר לא 42 נעשתה כמוה מימות עולם. הם ידעו גם זאת, שכן ערמתם עמדה להם להרע, ולכן השכילו לחפות על מעשיהם בשם הקיסר אשר אין לתת בו דופי. ומה עשה נציב הארץ? הוא ידע, שתושבי העיר וכל ארץ 43 מצרים מתחלקים לשני סוגים: בני עמנו ובני עמם, ושמשפר היהודים הגרים באלכסנדריה ובמדינה ממעלות לוב עד לגבול כוש מגיע למאה רבוא. כמרכן ידע, שהצרה נוגעת בכל היהודים ושההתנקשות בחוקי אבותיהם עלולה להביא נזק (למדינה); אך הוא לא שם לב

לכל אלה והרשה להקים את הפסילים, אם כי היו בידו תחבולות רבות לקדם את פני הרעה, ויכול היה להוציא פקודות שליט או ליעץ עצה (טובה) כדרך הידידים.

פרק שביעי

ערכם של בתי הכנסיות היהודים בכל מקומות תפוצותיהם.
התמכרות היהודים לבית אבנוסטוס.

- 44 אך הוא עצמו השתתף בכל התועבות והשתמש בכוח שלטונו
45 להגביר את המהומה ולהוסיף צרות על צרות, והוא שגרם במדת
יכולתו לכך, שעוד מעט וכל ארץ הישוב מלאה מלחמות אזרחים, הן
ברור היה הדבר, כי השמועה על חלול בתי הכנסיות אשר תצא
מאלכסנדריה, תעבור מיד למחוזות מצרים, וממצרים תעוף עד לארצות
המזרח ולעמי הקדם, ומלשון היבשה וממאריה, שהן תחומי לוב,
46 תעבור לארצות מבוא השמש ולעמי המערב. הלא ארץ אחת לא תכיל
את כל היהודים, מפני מספרם הרב, ולכן יתורו להם מחיה ברוב
הערים העשירות אשר באירופה ואסיה, באיי הים וכיבשה. לעיר
מחצבתם המה חושבים את העיר הקדושה בה עומד על תלו בית-
המקדש לאל עליון, ואת הארצות בהם התישבו אבותיהם ואבות
אבותיהם מדורי דורות המה מחבבים כמולדתם שהרי בהן נולדו
וגדלו. לערים אחדות באו סמוך להוסדן (להשתקע בהן) בתור מושבה,
וגם מצאו חן בעיני מיסדיהן. נשקפה איפוא הסכנה כי בכל המקומות
47 ילמדו האנשים מהם (מן המצרים) להתנפל על תושביהם היהודים,
ויוציאו גזרות חדשות על בתי הכנסיות שלהם ועל חוקי אבותיהם.
48 והם (היהודים) לא יכלו לשום מחסום לפיהם, אם כי מטבעם הריהם
רודפי שלום. ראשית, מפני שכל האנשים נלחמים ביתר עוז על חוקיהם
הנמצאים בסכנה, מאשר על נפשותיהם. שנית, היו הם דוקא היחידים
תחת השמש אשר יחד עם מקדשיהם גשללה מהם גם היכולת להתפלל
לשלום אנשי חסדם. ורע הדבר בעיניהם מכמה וכמה מיתות, כי אין
49 להם מקומות קדושים (אחרים) לערוך שם תפלות תודה, ויכולים היו

לטעון כלפי משנאיהם: „טעות גדולה טעיתם, כי במעשיכם אינכם מרבים כבוד לאדוניכם, אלא מפחיתים את כבודם, ואינכם יודעים, שבתי הכנסיות פועלים בעליל על היהודים הגרים בכל ארצות הישוב לשמור אמונים לבית אבגוסטוס. ואם יקחו מאתנו את בתי הכנסיות, איזהו המקום ואיזהו הדרך לפנינו למתן כבוד? כי אם מזולזלים אנו בכבודם [של אנשי חסדנו] אף על פי שמצוים אנו עליו בחוקינו הרי ראויים אנו לעונש החמור ביותר, על שאין אנו מכירים להם תודה רבה כיאות; אבל אם אסור הדבר לפי החוקים אשר ישרו גם בעיני אבגוסטוס ועליהם אנו סומכים, איננו יכולים למצוא בזה כל פשע, לא קטן ולא גדול; זולתי, אם לעון יחשב לנו הדבר שאין אנחנו חפצים לעבור עברה במזיד, ואין אנו מקיימים את הגזירות המבטלות את חוקינו. עברות כאלה מביאות תמיד לבסוף עונש לעושיהן, אף אם גרמו להן אנשים זרים“. אכן, פלאקוס שתק במקום שהדבור נאה, ודבר במקום שהשתיקה יפה, ובזה הסב לנו רעות רבות. והאנשים אשר מצאו חן בעיניו, מה היתה כונתם? שמא לכבד (את הקיסר)? כלום מצער הוא מספר המקדשים בעיר להקים בהם את הפסילים כחפצם? הלא רוב חלקי העיר, ובתוכם הנכבדים ביותר, מכילים מקומות קדושים! הוא אשר אמרנו, כי אוהבי הקטטות חבלו בערמתם תחבולה להתעלל בנו, בדרך שהתוקפים לא יראו כעושי עול והנתקפים יהיו צפויים לסכנה אם יעמדו על נפשם. אין זה מוסיף כבוד (לקיסר), אנשים נכבדים! לבטל חוקים, להפר מנהגי אבות, להתנפל על תושבים בני עיר אחת ולתת דוגמה לבני ערים אחרות להשבית את שלום יושביהן.

פרק שמיני

פלאקוס מכריז על היהודים כעל זרים וגרים, ושונאיהם נוגשים וחומסים אותם באין מפריע.

בראותו כי עלה בידו להעביר את חוקינו, לתפוש את בתי הכנסיות ולהשכיח גם את שמם, נתן דעתו על ענין אחר, היינו: לשלול

- מאתנו את זכויותינו האזרחיות. רצה רצה להרוס את היסודות היחידים אשר עליהם נשענים כל חיינו: מנהגי אבותינו וחלקנו בזכויות האזרחים, ואז תגיע צרתנו למרום קצה ולא ישאר לנו גם עוגן הצלה.
- 54 כעבור ימים אחדים הוציא פלאקוס חוקה ובה כינה אותנו בשם זרים וגרים. הוא לא נתן טעם לדבר, אלא גזר גזרה ללא משפט. היש לך פקודת עריץ גרועה מזו? פלאקוס עצמו היה הכל: הוא המאשים, הוא בעל־הדין, הוא העד, הוא השופט והוא המעניש. על שני פשעיו הראשונים הוסיף עוד את החטא השלישי: רשות נתנה לכל איש להשמיד את היהודים כאות נפשו כאילו היו שבויי מלחמה.
- 55 וכיצד השתמשו (השונאים) ברשות שנתנה להם? חמש הן שכונות העיר, והן מסומנות לפי האותיות הראשונות של האלפא־ביתא. שתיים מהן נקראות „(שכונות) יהודיות“, כי רוב יושביהן יהודים הם. אמנם, רבים מהם מפוררים גם בשכונות אחרות. ומה עשו (השונאים)? גרשו את היהודים מארבע שכונות, ודחקו אותם לתוך פנה נדחת של שכונה אחת. 56 אלה נפוצו בסך על גדות הים, על גלי האשפתות, ועל קברי המתים, לאחר שחמסו מהם את כל רכושם; והללו התנפלו על הבתים הריקים מאדם ושלחו את ידם בבזה. את השלל חלקו ביניהם כבימי מלחמה ואין מפריע. אף התפרצו לתוך מחסני היהודים שהיו סגורים מפני אכל דרוסילה, והוציאו משם חפצים רבים, מן הבא ביד, וסחבו אותם בקרב חוצות ועשו בממונם של אחרים כעושים בתוך שלהם. 57 אך גרועה מן השוד היתה השביתה. מלוי־כסף הפסידו את ערבונותיהם, וכל האנשים, האכר, הספן, הסוחר ובעל המלאכה לא יכלו לעסוק במשלח ידם באין קונה. וככה סבלו כפליים: נבזו ונשארו יום אחד בעירום ובחוסר־כל, וניטלה מהם היכולת לפנות לעסקיהם ולמצוא את מחיתם יום יום.

פרק תשיעי

אכזריותם של שונאי ישראל. הם דנים את היהודים ברעב ובשריפה וגם למתים אין נוחנים חנינה.

- 58 אמנם המעשים האלה כשהם לעצמם כבדים הם מנשוא, ואך קלים הם לעומת המאורעות שבאו אחר־כך. כי אם אמנם קשה היא העניות, וביחוד אם גרמה לה רשעת אויבים, הנה קלה היא מפגיעה
- 59 כלשהי בגופו של אדם. ברם, כה קשים היו עינויי אחינו, עד שאת צערם וסבלם הולם יותר הבטוי חבלה מאשר פגיעה. אך לדעתי אין בכלל מלים מקבילות לכך מפני גודל אכזריותם האיומה, עד כי מעשי המנצחים במלחמה, שהם רגילים להתעלל במנוצחים, ייראו
- 60 כנוחים לעומת מעשיהם של האנשים האלה. הללו (המנצחים) גוזלים כסף ולוקחים אנשים רבים בשבי, אבל צפויה להם סכנה, כי יפסידו את שלהם אם ינחלו מפלה. וזולתי זאת הריהם משלחים שבויים רבים לחפשי, לאחר שקרוביהם או ידידיהם נותנים פדיון נפשם, ואם אין רגש החמלה פועל עליהם, הרי הממון יצודד את לבם. וכי מה בכך? — יאמר (בצדק) האומר. אנשים שנחלצו מצרה אין להם הפרש, מה היתה דרך הצלתם. הן אנשים ישרים וטובים מטפלים באויביהם שנפלו חלל במלחמה לקברם על חשבונם הם. והאנשים שאיבתם אינה מבחינה בין חיים למתים, מוציאים את הגויות על
- 61 יסוד שביית הנשק לבלתי שלול מהם את החסד האחרון הנהוג לגבי המתים. אלה הם מעשי השונאים בשעת חירום. ועתה נראה מה עשו בשעת שלום האנשים אשר זה לא כבר היו ידידינו. אחרי ששדדו את היהודים ונשלום מבתיהם וגרשום בכוח הזרוע מרוב חלקי העיר
- 62 היה מצב (היהודים) כנתונים במצור והשונאים מקיפים אותם מסביב. רעב נורא העיק עליהם והיו משוללים כל צרכי חיים, ובעיניהם ראו את נשיהם וטפם גוזעים בכפון הבא מידי אדם. כל המקומות האחרים היו מלאים תנובת שדה וכל טוב, כי הנהר (נילוס) הציף והשקה בשפע את הקרקעות, והמישור המגדל חטה נשא תבואה למככיר.
- 63

- 64 כי היתה השנה שנת שובע. — והם (היהודים) לא עצרו כוח לשאת את הרעב. מהם שבאו לבתי קרוביהם וידידיהם ובקשו אוכל לנפשם — כאשר לא הסכימו לעשות לפנים, — ומהם שלא חפצו לחיות חיי קבצנים, כי באצילות נפשם חשבו את הדבר לסימן של עבדות שלא יאתה לבן חורין. אלה, האומללים, יצאו אל השוק אך ורק להביא טרף לביתם ולעצמם. וכרגע נפלו בידי מנהיגי האספסוף והם המיתום, 65 סחבום וגרפום בחוצות העיר עד שנתפרקו כליל ולא נשאר מהם אפילו אבר אחד הראוי לקבורה. אולם האנשים שהשתובבו בפראותם 66 כדרך החיות הטורפות תפשו עוד הרבה (מן היהודים) בתחבולות שונות אשר המציאו באכזריותם האיומה והמיתום. היהודים שנראו באיזה מקום נסקלו באבנים או נתיסרו במקלות. המהלומות כוננו לחלקי הגוף שאינם בחזקת סכנה של מות לבלי ימהרו למות ולא ישתחררו עד מהרה מעינוייהם. באין כל מעצור לפרעות התחצפו 67 אחדים (עוד יותר) ולא אמרו די בנשק קהה, אלא השתמשו באמצעים חריפים, באש ובברזל. רבים נהרגו לפי חרב, וגם מספר הנשרפים באש היה עצום. לאחרונה השמידו האנשים הנוראים באכזריותם משפחות שלמות באש בקרב העיר, אנשים עם נשיהם, אבות עם טפם, ולא חמלו על זקן ונער ועל הילדים התמימים. מחוסר עצים היו מקוששים זרדים והמיתו בהם (את היהודים) יותר ב(מחנק) העשן מאשר ב(אש) הלהבה, ומות האומללים היה קשה וממושך מבתחילה. הגוויות השרופות למחצה התגוללו בערבוביה — מחזה מעורר צער ומדאיב לב. ויש שהאנשים אשר נשלחו לקושש זרדים 69 אחרו לבוא, — ואז הציתו אש ברהיטים הגזולים ושרפו בהם את בעליהם. את הרהיטים יקריהמחיר לקחו לעצמם, ואשר ערכם מועט היו לבער כעצים פשוטים. אנשים רבים נתפשו חיים, קשרו חבל באחד מקרסולי רגליהם, וסחבו אותם, דשום בעקביהם והתעללו בהם עד שמתו מיתה משונה. גם למתים רחשו שנאת מות, וחללו את הגופות בגסות רוח, וגררו אותם כמעט בכל רחובות העיר עד אשר נשחק העור, הבשר והגידים בגבשושיות הקרקע, ונפרדו פרקי האברים

72 ונתפזרו לעברים עד שלא נשאר להן זכר. מחוללי המעשים האלה העמידו פנים מפיקים צער כדרך שעושים במשחקי המימוס בבית החזיון. אך אם יש וידידיהם או קרוביהם של האנשים שסבלו באמת הביעו את צערם על אסון הנפשות היקרות להם, נתפשו ולקו בשוטים ונתיסרו בעינויים. ואחרי כל יסורי הגוף הכינו להם את העונש הקשה האחרון, הוא מיתת הצלב.

פרק עשירי

פלאקוס מיסר קשה את זקני היהודים ביום חג הולדת הקיסר.

73 לאחר שהרס פלאקוס והחריב את הכל וברשעתו הגדולה לא פסח גם על רחוב אחד של היהודים, תכן נבלה שונה ומשונה — זה החצוף המחולל ומוליד תמיד תועבות חדשות! אבגוסטוס, הרב להושיע וגומל-חסד, בפקודתו של מאגיוס מאקסימוס אשר נודע להיות מחדש נציב אלכסנדריה והמדינה, מינה לנו מועצת זקנים לפקח על עניני היהודים אחרי מות הגנארכ (נשיא העם) שלנו. פלאקוס צוה לתפוש מן המועצה הזאת שלשים ושמונה אנשים שנמצאו בבתיהם ולשומם בכבלים. בתהלוכה נהדרה צוה להוביל בקרב חוצות לבית החזיון את הישישים הכפותים מאחורי גבם, אלה ברצועות עור ואלה בכבלי ברזל, — מחזה מדאיב נפש ומפליא גם יחד בהעלותך על הדעת את זמן המאורע. כאשר התיצבו הללו בפני שונאיהם היושבים, 75 צוה פלאקוס לפשוט את בגדיהם למען הגדיל את קלונם, ולהלקותם ברצועות כדרך שמיסרים רק את הפחותים שבין הפושעים. מהם שיצאה נשמתם מעצמת המכות הקשות כאשר אך נסחבו החוצה, ומהם שנפלו לערש דוי, וזמן רב רחפה עליהם סכנת מות. רשעתו הגדולה נראתה גם במעשים אחרים, אבל גם במה שיבוא להלן יופץ אור עליה. היו שלשה אנשים ממועצתנו, ושמותיהם אבאודוס, טריפון ואנדרון, אשר נשארו בחוסר כל, כי בזו מהם בחתף את כל רכושם. והלה ידע את צרתם, כי הדבר נודע לו כבר, כאשר הזמין את הארכונטים (הקצינים) שלנו, כדי להביא, כביכול, לידי פשרה בינינו

- ובין יתר תושבי העיר. ואם כי ידע נכונה, כי האנשים האלה קפחו את כל רכושם, צוה להלקותם לעיני החמסנים, כדי שהללו יסבלו כפלים, צער, עוני ויסורי הגוף, ואלה יתענגו כפלים, באשר רכשו להם ממונם של אחרים וגם חזו כאות נפשם בקלון הנחמסים. יש עמי לספר על מאורע אחד מן הזמן ההוא, אבל לבי מהסס בי, כי אם יחשב המאורע הזה לדבר של מה בכך, הריהו עלול להקטין את גודל התועבות האמורות. אך אם כי זהו רק פרט קטן בלבד, יכול הוא לשמש דוגמה לזדון לב גדול מאד. בעירנו מבחינים בין שני מיני מלקות, הכל לפי עמדתם של האנשים העומדים ללקות. המצריים לוקים במכשירים אחרים ובידי אנשים אחרים מאשר האלכסנדרונים, ואלה לוקים בשוטים בידי שוטרים נושאי שוטים אלכסנדרוניים. מנהג זה נהגו גם בנו (הנציבים) שהיו לפני פלאקוס, ולראשונה גם פלאקוס עצמו. כי אפשר ואפשר להותיר שמץ כבוד גם בעלבון, והנחה כל שהיא גם בקלון, אם ירצה האדם לעמוד על הדברים כמות שהם, ולא יוסיף משלו נופך רשעה העשויה לבטל ולהשביט כל מה שנמצא בהם מן הטוב והנאה. ואם סתם יהודים באלכסנדריה עשו עברות שענשן מלקות, היו לוקים כבני־חורין וכבעלי זכויות; ומה קשה הדבר, אם ארכונטים, חברי מועצת הזקנים, סמל הזקנה וההדר, יהיו גרועים בנידון זה מנתיניהם, ויענשו כמצריים נבזים וכפושעים שחטאו בעון פלילי. אמנע את שפתי מדבר, שגם לוא עשו האנשים באמת עברות כהנה וכהנה, היה צריך לשים לב לזמן (המאורע) ולדחות את העונש. כי השרים הממלאים את תפקידם באמונה ואינם חפצים רק להתראות כמכבדים את אנשי חסדם, אלא מכבדים אותם באמת, נוהגים שלא להעניש את החייבים עד שיעברו ימי החגיגה, אלו ימי הולדת הקיסרים המפוארים וחגיגות העם הכרוכות בהם. והוא בצע את מעשי רשעתו בימים האלה ויסר את האנשים על לא חמס בכפם, אף כי לא נבצר ממנו לענוש אותם אחרי־כן כחפץ לבו. אבל הוא עשה את מעשיו בחפזון גדול למען ימצא חן בעיני ההמון הצורר (את היהודים) באמרו להטות בזה את לב ההמון אחרי מזמותיו הוא. לי היו ידועים

מקרים, שאנשים אחרים אשר הוקעו לפני זה על הצלב הורדו ממנו אחרי־כן לרגל עת רצון כזו שהיתה ממשמשת ובאה, וגמסרו לקרוביהם, כדי שיקברו אותם לפי המנהגים המקובלים הקיימים לכבוד המתים. ובזה נתמלאה חובה כפולה: שנעשה חסד כל־שהוא עם המתים לרגל חג ההולדת של הקיסר, ונשמרה חגיגת העם בקדושתה. והוא (פלאקוס) לא בלבד שלא הוריד את המתים מן הצלב, אלא גם צוה להוקיע את החיים על הצלב, אם כי הזמן דרש לתת להם למצער חגיגה כל שהיא, אם לא חגיגה שלמה, ולדחות את העונש באין סליחה גמורה. וזאת צוה לעשות לאחר שהכו את האנשים מכות רצח בבית־החזיון וענו אותם באש ובחרב. מחזות אלה נהגו כבר בסדר קבוע: החזיון הראשון נמשך מעלות השחר עד השעה השלישית או הרביעית: יהודים הוכו, נתלו, נקשרו אל המהפכת ועונו, אחרי־כן הובלו למיתה דרך הדוכן של בית־החזיון. לאחר הראוּה הנהדרה ההיא נערכו מחולות, מחזות מימוס, נגוני חליל ועוד משחקי בימה אחרים.

פרק אחד עשר

הנציב שולח אנשי צבא לחפש אחרי נשק בבתי היהודים.

אמנם למה אאריך בדברים? הוא חבל עוד תחבולה אחרת כדי לכלותנו. בחפצו לגרות בנו את המון הצבא בדה מלבו דבה רעה. דבר הדבה היה, כי היהודים אספו בבתיהם כל מיני נשק. קרא איפוא לשר המאה הנאמן לו מאד ושמו קאסטוס, וצוה לו לבחור מתוך הפלוגה הסרה למשמעתו חיילים אמיצירות ולמהר ולהתפרץ אל בתי היהודים בלא להודיע מראש, ולבדוק, אם לא הכינו נשק במסתרים. הודרו הלה ומהר לעשות כפי הפקודה. והיהודים לא ידעו את דבר התחבולה, ולכן עמדו תחלה נבהלים ואין מלה בלשונם מרוב פחד. נשיהם וילדיהם התרפקו עליהם ושפכו דמעות כמים, כי יראו פן יוליכו אותם שבי, כי הצרה הזאת היתה (הצרה) היחידה אשר לא מצאה אותם בעת ההרס, ולכן חרדו לבואה. כאשר שמעו, מפי אחד האנשים שבאו לבדוק, את הדברים: „היכן אתם טומנים את הנשק?“, רָחַת

- להם מעט קט והראו את כל מצפוניהם. ובעשותם כך היו שמחה ועצבון משמשים בלבם בערבוביה. סבת שמחתם היתה, כי הדבה תוכחש מאליה, אבל גם התעצבו בלבם; ראשית, מפני שהאשמות שקר אשר העלילו עליהם משטיניהם מצאו אוזן קשבת; ושנית, הנשים הרגילות להיות עצורות בחדריהן ולא לצאת מפתח ביתן, והבתולות המתבודדות אשר בצניעותן אינן מביטות בפני גברים, ואפילו בפני קרוביהן, היו אז לראוה לא בלבד לאנשים זרים, אלא גם לאנשי צבא שדרכם להטיל אימה על הבריות. ולאחר שנעשתה בדיקה חמורה, שמא מצאו כלי זין למכביר למלחמת הגנה, וכלום היו מן המוכן קסדות, שריונים, מגינים, רמחים, חניתות ויתר מיני נשק לרוב? או, אם אפרוט את כליהזין שנלחמים בהם מרחוק: כידונים, קלעים, קשתות וחצים? מכל אלה (לא נמצא) מאומה. ואפילו סכינים הנהוגים במאכלי יום יום לא נמצאו. מזה נראה בעליל, כי היהודים מסתפקים במועט אשר לספוק צרכי חייהם, ואינם שואפים למותרות ולתפנוקים העלולים להשביע את האדם עד כדי בחילה, והבחילה הבאה מתוך שובע מולידה את הפריצות, שהיא מקור כל הרעות. הן זה לא כבר פרק באסוס אחד את הנשק מעל המצריים בכל המדינה לפי פקודת פלאקוס. אבל אז היו רואים שורה ארוכה של ספינות מלאות מיני נשק שונים, והן התקרבו אל חופי הנהר (גילוס) או השליכו עוגן, ובהמות עמוסות משא כבד וחניתות קשורות שתי וערב לשתי צלעותיהן לשם שיווי-המשקל. כמעט כל עגלות הצבא נסעו בשורה עד שהיו נסקרות בסקירה אחת וערוכות תכסיס אחד והן מלאות כלי-זין. וכל המרחק מן החופים אל מחסן הנשק אשר בארמון המלך בו עמדו לצבור את הנשק, הגיע בקירוב לעשרה ריס. היה איפוא צורך לבדוק בבתי האנשים שעשו את ההכנות המרובות, כי חשודים היו בשאיפה למהפכות, ובאמת התקוממו לעתים תכופות, עד שהנציבים נאלצו להנהיג מנהג חדש במצרים: ללקט את הנשק אחת לשלש שנים דוגמת המשחקים הקדושים, כדי שהמצרים לא יספיקו בכלל להכין כלי-זין (למרד), או רק מעט במקום הרבה, מאפס זמן ללטוש נשק חדש. ואשר לנו — מה צורך היה להמיט

עלינו צרה כזו? אימתי נחשדנו בשאיפה למרד? מתי הוטל ספק בדבר, שאנו דורשים שלום לכל האנשים? כלום אפשר למצוא דופי במעשינו שאנו עושים יום יום? כלום אינם מכוונים לקיום הסדר והשלום בעיר? ואילו היה באמת נשק בידי היהודים, שמא אפשר היה לגזול מהם למעלה מארבע מאות בתים אשר עזבו אותם מאחר שנתגרשו על ידי חומסי רכושם? ומדוע לא נערכו חפזים גם אצל אלה האחרונים, הלא היה בידיהם למצער הנשק אשר חמסו (מן היהודים), אם לא נשק משלהם? אך כל הענין לא בא, כמו שאמרתי, 95 אלא בגלל תהפוכותיו וגסות רוחו של פלאקוס והאספסוף. מהם סבלו גם הנשים. הן נתפשו כשבויות מלחמה גם בשווקי העיר וגם בבית החזיון. האשימו אותן באיזה פשע שהוא וסחבו אותן אל הבימה מתוך משובת פראים. ואם הכירו בהן אחרי־כן, שלא מגזע שלנו הן, 96 נשלחו לחפשי, כי הרבה נתפשו כיהודיות, מפני שלא נערכה תחלה חקירה ודרישה לברר את הדבר. ואם נודע כי משלנו הן, ונהפכו האנשים אשר מקהל צופי החזיון לעדת עריצים ואדונים קשים, ודרשו במפגיע להביא בשר חזיר ולהאכילן. אלו שטעמו (מן הבשר) מאימת היסורים הושם קץ לצרתן ונשתחררו, ואלו שעמדו בנסיון נמסרו בידי בלשים לענזיים נוראים, וזאת ראייה ברורה, כי היו חפות מפשע.

פרק שנים עשר

פלאקוס עושה בערמתו להשניא את היהודים בעיני הקיסר קאיוס. ראשית כשלונו של הנציב הרשע.

97 וולתי הדברים האמורים זמם פלאקוס להרע לנו לא בשם עצמו בלבד, אלא גם בשם הקיסר. כי אנחנו נמנינו וגמרנו לתת לקיסר כל אותות הכבוד במדה שהן בגדר יכלתנו, ומותרות לפי חוקינו. את הדבר הוצאנו לפעולות ומסרנו לידי פלאקוס את פתשגן ההחלטה בצרוף הבקשה להריץ אותה (אל הקיסר), כי לא היה נותן לנו את הרשות לשלוח מלאכות לשם כך גם לוא דרשנו אותה. הוא קרא את 98 ההחלטה והרכין ראשו תכופות לכל פרט ופרט. אחרי־כן חייך מתוך

- קורת רוח — או רק העמיד פנים כמרוצה מזה — ואמר: „משבת אני את כולכם על תום לבכם, ואשלח (את ההחלטה) כדרישתכם, או שאני עצמי אמלא את שליחות הציר למען יכיר קאיוס את חבתכם אליו. אף אני עצמי אעיד על הדבר, במדה שידיעותי מגיעות, ולא אוסיף אף נופך משלי על מעלותיכם המרובות אשר יסודן במדת דרך־ארץ ובמשמעת. האמת אינה זקוקה לשירי תהלות“. לשמע ההבטחות האלה שמחנו מאד והבענו לו תודה, ותקותנו היתה גדולה מאד כאילו נקרא כבר כתב ההחלטה לפני קאיוס; ובצדק, כי כל הדברים אשר הנציבים שולחים אותם בזריות, נקראים לפני השליט תיכף ומיד. אמנם פלאקוס לא שם כלל לב למשאלות לבנו, להסכמותיו ולהבטחותיו הוא, ושמר בידו את פתשגן ההחלטה, למען נראה כאויביו (של הקיסר) רק אנחנו מכל האנשים אשר תחת השמש. אכן זה מעשה האיש אשר חרש עלינו משכבר רעות במזיד ובכונה, ולא מעשה שוטה שיצא מדעתו ונמשך פתאום אחרי הרהורי לבו מתוך בלבול התבונה. אך דומה, שאלהים המפקח על מעשי בני אדם תעב את אמרי החונף המדבר חלקות בערמתו, ואת עצת לבו הרע, ואת מזמותיו. רחמי אלהים נכמרו עלינו ובעזרתו נתקימה תקותנו כעבור זמן קצר. כי המלך אגריפס בא לעירנו ואנחנו ספרנו לו על תעלולי פלאקוס והוא תקן את המעוות. הוא לקח את כתב ההחלטה ושלח אותו [לרומי], לפי שנודע לנו אחרי־כן, כהבטחתו. הוא המליץ עלינו גם בנוגע לזמן (המשלוח): כי לא מפני שלא ידענו קודם להעריץ את משפחת אנשי חסדנו אחרנו לשלוח את הכתב, אלא באמת שקדנו עוד מתחלה על הדבר, ובאשמת הנציב הצורר אותנו נבצר מאתנו לקיים את הדבר בזמנו.
- והנה מדת הדין, הפורשת את כנפיה וסוככת על המדוכאים ופוקדת על אנשי ודון את מעלליהם הרעים, החלה אחרי־כן להתגרות באיש הזה. לראשונה נחל קלון ומפלה נוראה כאשר לא קרו גם לאחד מן הנציבים אשר קדמו לו, למן היום אשר לקח בית אבגוסטוס בידו את השלטון ביבשה ובים. כי בימי טיבריוס קיסר ואביו נמצאו נציבים

אחדים אשר תפקיד המשגיה נהפך בידיהם לשלטון עריץ ומלאו את המדינות מעשי רשע: שוחד, חמס וענושים. אנשים צדיקים נתחייבו חובת גלות ואנשי מעלה נהרגו בלי משפט. אך בשוכם לרומי ככלות זמן שלטונם המוגבל, דרשו מהם השליטים דין וחשבון על מעשיהם, וביחוד אם באו צירים מן הערים אשר סבלו מתגרת יד המציק. ואז עמדו (השליטים) כדיינים לשפוט את שני הצדדים, והטו 106. אוזן קשבת גם לדברי המאשימים וגם לדברי המליצים. הם לא חפצו להוציא דין איש בלי משפט, ולכן היו חוקרים ודורשים לא מתוך שנאה ולא מתוך חבה, אלא כדי לברר דין אמת לאמתו. אמנם מדת הדין המואסת ברע פגעה בפלאקוס לא ככלות זמן 107. שררתו אלא בעצם ימי שלטונו, כי תועבותיו הרבות והעצומות עוררו את חמתה.

פרק שלשה עשר

הנציב נתפש בידי אנשי הצבא בשעה שחיה מסב במסכת רעיו וירידיו.

והנה דבר התפשו: כסבור היה כי בשל המכתבים המלאים 108. מחמאות אשר כתב לקאיוס ודברי חנופה אשר בהם הרבה להעריצו קבל עם ונאומי תהלה ארוכים אשר חבר בצביעותו, ובשל הכבוד הגדול אשר חלקו (לפלאקוס) רוב אנשי העיר [אלכסנדריה] הסיח 109. כבר קאיוס דעתו מן החשדים אשר הטיל בו. והוא לא ידע, כי רק את עצמו הוא מרמה, ושוא תוחלת רשעים. מקוים הם לשלום והנה יגיע ההפך מזה ויבואו על שכר מעשיהם. ומטעם קאיוס נשלח 110. מאיטליה שר-המאה באסוס עם פלוגת חיילים הסרים למשמעתו. הוא ירד באחת הספינות הממהרות לשוט וכעבור ימים אחדים הופיע לפנות ערב בחופי אלכסנדריה מול האי פארוס. הוא צוה לרב החובל להתעכב בספינה מרחוק בדכי הים עד לשקיעת החמה. הוא השכיל לעשות הכל בחשאי, לבל יודע הדבר לפלאקוס שלא יעורר מהפכה, ואז יבצר 111. ממנו להוציא לפועל את דבר שליחותו. עם בוא הערב התקרבה האניה

- ובאסוס יצא עם אנשיו בלי להכיר איש ובלי שהכירו איש. בדרך פגש בחייל אחד מחבר השוטרים של אותה אשמורה וצוה להוליכו לבית מפקד הצבא. הוא חפץ לגלות לו את הסוד, למען יעמוד על צדו, אם יהיה צורך בעזרת רבים. אך נודע לו, שהלז מסב יחד עם פלאקוס אצל איש אחד, שם פניו בחפזן גדול לביתו של בעל המסבה. ושם האיש אשר אצלו התארחו — סטפניון, אחד ממשוחרי הקיסר טיבריוס. באסוס התחבא בקרבת מקום ושלה אחד מאנשיו לרגל, ובערמה צוה עליו להתחפש כצורך השעה לבל יכירו איש. הוא נכנס אל המסבה כעבדו של אחד הקרואים, ואחרי שתר הכל אל נכון שב וספר לבאסוס. שמע באסוס, שלא הוקמו משמרות על מבואות הבית ומספר אנשי פלאקוס מצער הוא — כי רק עשרה או חמשה עשר מעבדיו ומשרתיו לווהו — נתן אות לאנשיו ומיד פרצו פנימה. אחדים מאנשי הצבא נצבו לפני המסובים וחרבם חגורה על ירכם, ולפתע פתאום הקיפו את פלאקוס אשר שתה במקרה לחיי אחד (המסובים) והביע את רגשי חבתו לכל הנאספים. והנה באסוס נצב לפניו. למראה האיש אחזתהו חרדה ונאלם דומיה. הוא חפץ לקום ממקומו, אבל ראה את צבא המשמר מסביב. ובטרם שמע דבר הכיר מה יום הקיסר לעשות לו, מה היא הפקודה אשר ניתנה לאנשים הקמים עליו, וגם מהו שנשקף לו בעתיד. כי יש בכוח השכל לסקור הכל בסקירה אחת ולשמוע בשמיעה אחת את כל הדברים ההולכים ומתהווים לאט לאט במשך זמן ארוך. כל המסובים עמדו ממקומותיהם ברעדה ובשרם סמר מפחד, שמא הוטל עליהם עונש על הסבם יחד (עם פלאקוס). המנוסה היתה עלולה להביא סכנה, ומלבד זאת היה הדבר מן הנמנעות, שכן כל המבואות היו תפושים. ואת האיש הוליכו החיילים משם בפקודת באסוס; ואותה מסבה אשר קם ממנה היתה מסבתו האחרונה בחייו. ובצדק החלה פורענותו בשלום בית, שהרי גם הוא הרבה להשבית שלום בית של אנשים כנים וישרים.

פרק ארבעה עשר

כשֶׁלֹון פֶּלֶאקוֹס חָלַּ בְּחַג הַסּוּכוֹת. הַיְּהוּדִים מֵתַאסְפִּים וּמִתְפַּלְלִים
תַּפִּלַּת הוֹדִיָּה.

116. ככה קבל פלאקוס במדינת נציבותו עונש אשר לא שערוהו ראשונים, ונתפש חי לאויב בגלל היהודים — לפי דעתי — אשר חפץ להשמידם כליל בגאות לבו. וראיה ברורה לזה הוא גם זמן התפשו. מקרא קודש היה אז ליהודים בתקופת השתוות היום והלילה שחלה בסתו. בזמן הזה נוהגים היהודים להעביר את דירתם לסוכות.
117. מכל המצוות שהחג גורם לא נעשה דבר, מפני שהזקנים שלנו היו עוד במאסר בו הוטלו אחרי הענויים והיסורים הקשים והנוראים, והקהל השתתף בצרתם אשר חשבו אותה לצרת הכלל. גם באנחו מחמת גודל האסון הפרטי אשר אירע לכל אחד ואחד מהם.
118. והכאב יגדל כפלים ביחוד בימי החג כשאין היכולת לחוג אותם, ואנשים משוללים עליונות הנפש הבאה בעצרת קודש. נוסף על זה דכא אותם העצבון על שלא יכלו למצוא כל תרופה למכאוביהם הגדולים. הם היו שרויים בצער ורבצו תחת סבל אסונם הגדול
119. כלואים בבתייהם בבוא חשכת לילה, והנה הופיעו אנשים אחדים ובפיהם הבשורה על התפשו (של פלאקוס). אבל היהודים חשבו, כי האנשים בדו שקרים למען נסותם, והוסיפו עוד להצטער על שמהתלים בהם ושמים פח יקוש לרגליהם. והנה קם שאון בעיר, ושומרי ליל רצו אנה ואנה, ופרשים אחדים רכבו בחפזון רב ובשקידה גדולה, אלה לצד המחנה ואלה מן המחנה והלאה. המעשים הזרים האלה עוררו את לב אחדים להגית מבתייהם ולחקור, מהו המקרה אשר קרה. כי דומה היה, שהתרחשו חדשות. וכאשר נודע, כי פלאקוס נפל ברשת והושם במאסר, פרשו כפיהם לשמים, והתחילו לומר שירים ותשבחות לאלהים אשר עיניו פקוחות על מעשי בני אדם. ואלה דבריהם: „רבון (העולמים)! לא נשמח למפלת האויב, כי חוקיק הקדושים נטעו בלבנו רגשי אנוש. אולם אנחנו מודים

- לפניך בצדק על אשר חמלת וחסת עלינו והמתקת לנו את הצרות
 122 הארוכות והתכופות. הם בלו את כל הלילה באמירת שירים
 ומהללות, ואך עלה השחר והנה נהרו בשערי העיר ובאו אל גדות
 הים הקרובות, ובאין להם בתי הכנסיות עמדו במקום טהור וענו
 123 פה אחד: „המלך הגדול (אשר תמשול) על בני תמותה ועל בני אל-
 מות, באנו לקרוא לארץ ולים, לרוח ולשמים, לחלקי תבל ומלואה,
 לתת כבוד לזכרך. הלא אלה בלבד נשארו לנו כי גורשנו ממושב בני
 אדם, ואין לנו חלק בעיר, לא ברשות הרבים ולא ברשות היחיד,
 ומכל האנשים אשר תחת השמים נמצאנו רק אנחנו בלי עיר וכלי
 124 בית בגלל תעלולי המפקד. אתה הראית לנו אות לתקוה טובה
 ולגאולת שאריתנו, וכבר החלות להטות אוזן קשבת לתחנונינו.
 כרגע הכנעת את האיש הצורר את כל בני עמנו ומחולל את כל
 צרותיו, והוא שאף לגדולות וקוה לקנות לו שם בדבר הזה. הוא
 נחל מפלה והיא לא במרחקים, עד כי האנשים אשר סבלו ממנו
 יכירוה רק מפי השמועה ובוזה תדעך שמחתם, כי אם בקרוב מקום,
 כמעט לעיני הנפגעים למען אשר תגרת ידך תראה כיום הזה לפתע
 פתאום, איש לא קוה“.

פרק חמשה עשר

הנציב מובל בספינה לרומי ושם קמים עליו קטגורים ומנישים
 כתבי האשמה עליו.

- זולת המעשים האמורים קרה עוד דבר אחד, והוא השלישי,
 125 לדעתי, בהשגחת אלהים. מן הדין היה, שהאיש אשר מלא כל חלקי
 תבל בתועבותיו, יסבול גם את נוראות־הים. אכן הורד לספינה
 בראשית החורף ואחרי הרפתקאות רבות בא לאיטליה. תיכף ומיד
 נמצאו שני אנשים משונאיו בנפש, איסידורוס ולאמפון, והם הגישו
 126 עליו כתבי האשמה. הם היו עוד זה לא כבר בגדר נתינים (לגבי
 פלאקוס), והיו קוראים לו בשם: רבון, גומל חסד, רב־להושיע
 וכדומה. עכשיו הוכיחו את מרצם לא כמאשימים סתם, אלא למעלה

מזה לאין ערוך. הם בטחו לא רק בצדקתם, אלא — מה שחשוב ביותר — בדבר אשר ראו, כי „המשגיח במעללי איש“ הוגה לו שגאה כבושה בלבו. הוא (קאיוס) חפץ היה אמנם להראות כשופט (צדק) מתוך היראה שמא יאמרו כי הוא מוציא פסק דין ללא משפט. אבל לאמתו של דבר היה הוא שונאו בנפש, ועוד לפני כל ההאשמות וההמלצות גמר כבר בדעתו להוציא דינו לחובה ויעד לו את העונש החמור ביותר. ואין לך דבר קשה מהאשמת אנשים נכבדים על ידי נקלים, והאשמת מושלים מלפנים על ידי נתיניהם. דומה הדבר להאשמת בעלים על ידי עבדיהם ילידי ביתם או מקנת כספם.

פרק ששה עשר

תאור אופיו ומעשיו של לאמפון, הקטגור הראשון של פלאקוס. משטמתו לנציב.

- 128 הצרה הזאת היתה קלה, כנראה, לעומת הצרה האחרת. הגדולה הימנה. כי לא סתם אנשים מבין נתיניו כרתו ביניהם ברית תגרה ויצאו נגדו בבוקר לא עבות אחד בהאשמותיהם; אמנם אלה היו אנשים אשר הרבו לשטמו יותר מכלם ברוב ימי נציבותו בארץ. כי לאמפון נאשם בזמנו בעוון עלבון הוד מלכותו של הקיסר טיבריוס. ובמשך שתי שנים, זמן חקירת משפטו, היה חי במצב של יאוש. פלאקוס המציא כשופט תואנות שונות בכונה רעה לדחות ולענות את הדין, שאם הנאשם יצא אפילו זכאי בדין, למצער יהיה שרוי מתחלה זמן רב בפחד מפני העתיד הלז בערפל, וככה יהיו החיים קשים עליו מן המות. אחרי שנצח כביכול בדין בא בטענה, שהלז (הנציב) שלח ידו ברכושו והכריחו לפרנס את הוצאות הגמנסיון. אפשר שלאמפון היה כילי ולפיכך לא התנהג כבן־חורין בענייני הוצאות כסף, ולכן השתמש באמתלה ואמר, שאין לו רכוש מספיק כדי לבזבז סכומים כאלה, ואפשר שבאמת לא היה לו; אמנם טרם שבא לידי נסיון היה מתגאה ברב עשרו, אבל בעת מסקד
- 129
- 130

- הפקידים נתגלה הדבר, שאין רכושו גדול בערך, כי כמעט את כל
 131 הוננו רכש לו רק מכסף עשוקים. הוא היה עומד עליד הנציבים
 בעת הדין כמזכיר הרושם ומציע את עניני המשפט. לפעמים מחק
 דברים או דלג עליהם בכונה, ולפעמים הוסיף ענינים שלא נאמרו,
 ויש ששינה והחליף והכניס ערבוביה ברשימות. כתבן זה עשה
 132 קנוניה בכל אות ואות ובכל קוץ וקוץ. ולכן השמיע כל העם את
 קולו תכופות וקרא לו פה אחד בשם ההולמו במיוחד: רוצח
 הקולמוס. כי ברשימותיו המית אנשים, ולאשר נשארו בחיים,
 גרם שיהיו אומללים מן המתים. ואלה שהיו יכולים לצאת מן המשפט
 וידם על העליונה ולעשות חיל, נחלו מפלה וירדו מנכסיהם ללא צדק.
 הכל קנו השונאים מידי האיש הזה אשר עשה מקח וממכר ברכושם
 של אחרים. הלא מן הנמנע היה הדבר, שנציבי מדינה גדולה כזאת
 133 יזכרו את כל עניני הפרט והצבור ההולכים ומתרחשים חדשים
 לבקרים, ולא זו בלבד שיעסקו במשפט, אלא גם יעברו על חשבונות
 המסים ויתר ההכנסות אשר בחקירתם ודרישתם הם מבלים את רוב
 134 ימות השנה. והאיש שנתמנה למשרה כבודה כזאת, לשמור על
 החוקים ועל פסקי-הדין הישרים הנובעים מהם, השתמש בשכחת
 השופטים לשם קנוניה, ורשם בין החייבים את האנשים שהיו
 צריכים להיות זכאים בדין, ואת החייבים רשם בין הזכאים אחרי
 שקבל את שכרו, או, יותר נכון, את משכורת תועבותיו.

פרק שבעה עשר

תאור הקטנור השני, איסידורוס כמסית ומריח העם. סבת
 שנאחו פלאקוס.

- איש שכזה היה לאמפון אשר יצא בהאשמותיו (נגד פלאקוס),
 135 אמנם איסידורוס לא נפל ממנו ברשעתו. הוא היה חביב על
 האספסוף, החניף להמון, שאף לעורר ערבוביה ושנא את השלום
 ואת המנוחה. כוחו היה רב לחולל קטטות ומהומות ולהרבות אחרי-
 כן את המבוכה ולהגדילה. הוא השתדל ללקט סביבו אספסוף ערב רב,

- ואותם חלק לפלוגות דוגמת פלוגות האפפים (הצעירים).
 בעירנו נמצאות חבורות מרובות — חברים המתלקטים לא
 לשם דבר מועיל, אלא לשם שתית יין ושכרות ופריצות הכרוכה
 בזה. אנשי הארץ קוראים לחבורות האלה בשם: אספות או
 מסבות. בראש החבורות הללו כולן או רובן עמד איסידורוס,
 מתריד העיר, כראש הכרה או ראש המסבה. ואם חפץ היה לבצע
 אחרי־כן מעשה תועבה, נתאספו כולם לפי סיסמה אחת, כדי לדבר
 או לעשות כמו שנצטוו. הוא כעס אז על פלאקוס, כי בראשונה היה
 מתחשב בו כביכול, ולסוף חדל מליחס לו ערך רב. ולכן שכר לו
 אנשים פוחזים אשר כוחם בפה, ורגילים לקבל פרס בעד צעקותיהם
 מאת אנשים שמשלמים בעדן כמו (בעד סחורה) בשוק. ואיסידורוס
 צוה עליהם להתאסף בגמנסיון. הם מלאו את כל הגמנסיון והאשימו
 את פלאקוס באין כל יסוד. המה בדו האשמות שלא היו ולא נבראו,
 ובמהתלותיהם הרבו לטפול עליו דברי שקר, ולכן בא פלאקוס במבוכה
 וגם אנשים אחרים, כי היה הדבר מוזר בעיניהם. אחרי־כן עלה בלבם
 החשד, שהאנשים עושים כל אלה רק כדי למצוא חן בעיני אדם אחד. וכך
 היה באמת, כי הם עצמם לא סבלו כל רע, וגם לא ידעו להזכיר לנכון
 כל עולה שנעשתה (כביכול) ליתר תושבי העיר. לסוף טכסו (פלאקוס
 ואנשיו) עצה וגמרו לתפוש אחדים מהם, כדי להכיר את סבת
 האף והחמה (שהתלקחו בהם) לפתע פתאום. הנתפשים הודו על
 האמת בלי ענויי חקירה, והוסיפו עוד עובדות לראיה נאמנה, היינו:
 קביעת המשכורת אשר חלק אחד ממנה קבלו כבר, וחלק אחד היו
 צריכים לקבל לפי שהובטח להם; את שמות האנשים שנבחרו לחלוקת
 המשכורת — אלה הראשונים לרועשים, — את המקום ואת הזמן של
 קבלת השלמונים. הכל רגזו כמובן, (וביחוד) תושבי העיר, כי לא
 חפצו אשר שם העיר יחולל בגלל תועבת אחדים. ופלאקוס הזמין את
 טובי העם וגמר להביא לפניו למחרת את האנשים שחלקו את הפרס,
 כדי להוכיח לאיסידורוס את אשמתו בפניו, ועליו יהיה להמליץ על
 עצמו לפי שהוציא דבת שוא על שלטון המדינה. לאחר שנתפרסמו

המודעות התאספו שרי המדינה וכל תושבי העיר, פרט לאנשים
 אשר אשמתם, אשמת מתן השלמונים עמדה להגלות. האנשים אשר 142
 מלאו את התפקיד הנפלא העמדו במקום גבוה, למען יראו הכל
 ויכירום. הם גוללו את האשמה על איסידורוס, כי הוא שגרם למהומות
 ולגדופים נגד פלאקוס, והוא שחלק על ידיהם כסף ונתן יין להמון
 עצום. „כי מגין לנו — הוסיפו האנשים — עושר רב כזה? דלים 143
 אנחנו ובדוחק נמצא את צרכינו יום יום. ומה הוא הדבר אשר סבלנו
 מן הנציב עד שנהיה מוכרחים לנטור לו איבה? אכן בכל הנעשה
 חייב אותו האיש המקנא בהצלחת אחרים ושנא את הסדר והמשטר”.
 דברי עדותם הכילו סימנים מובהקים לזדון לב הנאשם (איסידורוס). 144
 הנאספים הכירו בזאת וקראו בקול; אלה (דרשו) להכריז על קלונו,
 אלה לחייבו חובת גלות ואלה להמיתו. ואלה האחרונים היו הרוב,
 ואחריהם נמשכו לסוף גם האחרים, עד שהיו כלם תמימי דעה
 וקראו פה אחד להרוג את מסית העם, כי למן היום אשר בא והתחיל
 מתערב בעניני הכלל, היה כמחלה ממארת לכל הענפים של חיי המדינה.
 והוא גופו ידע את פשעו וברח לנפשו, כי ירא פן יתפשוהו. פלאקוס 145
 הסב ממנו את לבו, כי אמר אחרי שאיסידורוס יצא בעצמו לגולה
 תחדלנה המבוכות ומכת השלמונים במדינה.

פרק שמונה עשר

מפלת פלאקוס נדולה פי שבעה לעומת אשרו ועשרו מלפנים.
 חיי מותרות של פלאקוס לפני בשלונו.

את הדברים האלה ספרתי באריכות, לא מפני שחפצתי להזכיר 146
 עוונות ראשונים, אלא כדי לתנות תוקף מדת הדין אשר עיניה
 פקוחות על מעללי אנוש. כי האנשים אשר היו שונאי (פלאקוס) מאז
 והוא גם הוא הרבה לשטמם מכל, עליהם הוטל התפקיד להאשימו,
 כדי להגדיל את מכאוביו. שהרי אין לך דבר קשה מאשר להאשם
 עליידי שונאים בנפש. אמנם המעט שהם גוללו עליו אשמה, נתינים 147
 על קצינים, והאויבים מלפנים על איש אשר אך זה היה בידו

- שלטון לחיים ולמות על כל אחד מהם, אלא גם תפשו אותו בחזקת יד. הוא סבל כפלים: מה שנחל מפלה, ומה שהיה ללעג לשונאים השמחים אלי גיל. והדבר קשה לבעל נפש ממר המות. ולאחרונה שבר על שבר בא עליו. בן רגע נטלו ממנו את כל רכושו. הן שירש מאבותיו והן שהוא עצמו רכש לו. הוא היה חובב את הפאר וההדר, ולא נמנה על בעלי הון רב אשר עשרם כאבן שאין לה הופכים. הוא היה מדקדק בכוסו, בלבושו, במשכבו וברהיטיו לכל פרטיהם. גם הכלים האחרים שכל עצמם אינם משמשים אלא קשוט לבית, כולם היו מן המובחר. נוסף על כך היו גם משרתי ביתו מן המשובחים אשר ליופי, לבריאות 149 הגוף ולכשרון המעשה בדברים הכרוכים בשרותם. כל אנשיו אשר היו ממונים על תפקיד כל שהוא הצטיינו בו כל־כך, עד שעלו על כל בני־אמנותם, או למצער לא נפלו מהם במאומה. עדות נאמנה לדבר היא העובדה, כי בעוד שכל החפצים אשר באו במספר עצום מהחרמת רכוש החייבים היו נמכרים בשוק, אלה של פלאקוס בלבד נשתמרו למען השליט־יחיד להוציא כלים אחדים (שנמכרו), כדי שלא לעבור בפירוש על החוק הנוגע בחייבים מסוג זה. אחרי החרמת רכושו נדון פלאקוס 151 לגלות, וגורש מכל ארצות היבשה, היינו מן החלק הגדול והטוב של מדינות הישוב ומכל האיים המאושרים. בראשונה נגזרה עליו גלות אל הגרוע מכל (האיים) אשר בים הַאִיִּגְיָאִי, ושם האי: גיארה, אך הדות למליץ לפידוס החליפו לו את גיארה באנדרוס שנמצא בקרבת גיארה. אחרי־כן נסע מרומי לברונדיסיום, באותה דרך עצמה בה 152 נסע לפני שנים אחדות, כשנתמנה נציב על מדינת מצרים ולוב הגובלת בה, כדי שבני הערים אשר ראוהו לפני כשהוא שואף גדולות ומתימר ברוב עשרו לפני כל, יראוהו כעת מכוסה קלון וחרפה. האנשים הורו עליו באצבעותיהם והקניטו אותו, ובוזה הסבו לו צער גדול שבעתים מן הצרה אשר באה עליו כשואה. צרתו נתחדשה ונתגברה במדה שנחוספו עליה [צרות] חדשות, וכדרך המחלות החוזרות ונעורות כך הדבר הזה מעלה בהכרח את זכרון הצרות הראשונות אשר כמעט נשתכחו כבר מן הלב.

פרק תשעה עשר

אחרי הרפתקאות שונות הגיע פלאקוס הגולה לאי אנדרוס.
פלאקוס מתמרמר על רוע מזלו.

- 154 הוא עבר במפרץ היוני והפליג בים עד לקורינתוס והיה לראוה לתושבי ערי פלפוניסוס המשתרעות על גדות הים. (הם יצאו) לשמוע את דבר כשלונו אשר בא פתאום. ופעם בפעם, ברדתו מן הספינה, התלקט גם חבר מרעים, אנשי זדון, להרגיזה, וגם אנשים שרגילים לקחת מוסר מאסון אחרים התאספו למען השתתף בצערו. מן 155 לְכַאִיוֹס עבר דרך איסתמוס אל הים אשר מעבר השני וירד מן הספינה בְּכִנְכְּרָאִי, היא חוף קורינתוס. אמנם השוטרים לא נתנו לו להתעכב שם אפילו זמן כל שהוא והיה אנוס להמשיך את נסיעתו בספינת־משא קטנה. והנה התחוללה רוח סופה ונשבה בפניהם, ורק אחרי הרפתקאות רבות חתרו בקושי אל (החוף) פִּירִיאָוס. אחרי ששקטה הסערה נסע 156 לאורך (גדות) אַטִיקָה עד ללשון היבשה סוניון, אחרי־כן עבר כסדר על האיים: היליני, קיאה, קינתוס ועל איים אחרים המשתרעים בשורה אחת, עד שבא לאנדרוס, היא מטרט נסיעתו. כאשר ראה האומלל את המקום מרחוק נשפך מקור דמעות 157 מעיניו על לחייו, והוא הכה בכפו על חזהו וצעק בקול מר: „רבותי, שומרי נפשי ובני לויתי, הנה הארץ היפה אנדרוס, האי העלוב שנפל 158 בגורלי במקום איטליה המבורכה! אני פלאקוס אשר גדלתי וחונכתי ברומי, שרתי במדינות, הייתי חבר ורע לבני ביתו של אבגוסטוס, נמנית על ידידי טיבריוס קיסר הראשונים ונבחרתי לשש שנים נציב על מצרים הגדולה בין המדינות שהן נכסי הקיסר! מה גדולה התמורה! 159 חשכת ליל עטפה בעצם היום את חיי כבעת לקוי החמה. מה שם אקרא לאי הקטן הזה? מקלט הוא או מולדת חדשה, מקום מגוֹס הנהו או מפלט לעתות בצרה? אכן „קבר“ הוא השם הנאה לו. אני האומלל יורד שאולה, ואני עצמי נושא כביכול את פגרי. אמנם מכאובי ישימו קץ לחיי העלובים, או — אם גם אוכל להמשיך את

- חיי — מיתה ממושכה מתוך (פכחות) החושים תהא מִגַּת חֲלָקִי. —
 160 אלה היו יללותיו. בינתיים התקרבה הספינה אל החוף. הוא יצא מן הספינה וקומתו כפופה. כולו שח ארצה כאנשים העמוסים משא כבד, וסבל הצרות (כאילו) העיק על שכמו. הוא לא הרים את ראשו, אם מאפס כוח, ואם מפני שלא נועז לעשות זאת בפני המון האנשים אשר התאספו לראותו, והתיצבו משני עברי הדרך. ובני לויתו הביאוהו
 161 לפני אנשי אנדרוס והראוהו לכל והועידו מהם עדים, כי הגולה בא אל האי. ואחרי שמלאו את חובתם יצאו משם. וצערו של פלאקוס נתעורר מחדש כאשר נעלמו מעיניו פני מכיריו האחרונים, ומחזה בלהות נתגלה לפניו בבחירות רבה. הוא ראה את עצמו מוקף שממה נוראה, ולעומת המצב הזה היתה מיתה חטופה במולדתו כצרה קלה בעיניו, או, יותר נכון, כדבר טוב ורצוי. הוא היה מתעות ומתפתל
 162 כמשוגע ממש, פעם בפעם עמד וקפץ אנה ואנה, פרש ידי, ספק כף אל ירך, הפיל עצמו ארצה וקרא תכופות: „אני פלאקוס אשר זה לא כבר הייתי שליט באלכסנדריה העיר רבתי עם או ב(קריה) רבת הערים ונציב מצרים, המדינה המאושרה. אלי היו נשואות עיני רבבות תושבים, בין נתיניו הטובים שבצבאות הרגלים, הפרשים והמלחים אשר חשיבותם גדולה לא רק בגלל מספרם הרב. והמונים היו מלויים
 164 אותי יום יום בצאתי (מן הארמון). ואולי רק חזון שוא היה זה ולא מציאות? אולי רק מחזה חלומות היה אשרי מלפנים, בבואות כוזבות וריקות, יצירי הדמיון המתאר את המוצגים כמוצקים. אכן רמיתי את עצמי! אלה היו רק צללי דברים ולא דברים ממש, חקוי המציאות ולא מציאות עצמה המראה בעליל את (אפסות) השקר. כשם שלא ימצא דבר ממה שראינו בחלום אחרי שנקיץ משנתנו, והכל גז חיש ועבר, כן פנו ממני כהרף עין כל הודי וזיוי אשר היו מִגַּת גורלי
 165 לפנים”.

פרק עשרים

כאשר מתגברים היסורים על פלאקום הוא מתוודה על פשעיו ומצריק על עצמו את הדיו.

- רעיונות כאלה היו מנסרים במוחו תמיד ודכאוהו כמעט לעפר. 166
הוא ברח מפני אספת רבים, כי רגש העלבון לא מש ממנו. הוא לא יצא אל החוף, גם לא מצא עוז בנפשו להופיע בשוק, אלא היה כלוא בביתו, ושם הסתתר ולא נועז לעבור גם על מפתן חדר הכניסה. 167
יש שקם בבוקר השכם כאשר כל האנשים האחרים שכבו עוד על משכבותיהם, ויצא מחוץ לחומת (העיר) באין איש רואה. שם התבודד כל היום ונזהר לבל יפגש בו אדם, וזכרון צרותיו שהיה עדיין צר בלבו, היה דוקר ועוקץ את נפש האומלל; בבוא חשכת לילה שב לביתו. ומרוב אימה ופחד היה מתפלל בערב, מי יתן בוקר, כי החושך ומראות בלהות הבעיתוהו פעם בפעם בהרדמו; ובבוקר אמר 168
מי יתן ערב, כי לבש כלו קדרות ולא יכול לשאת כל נוגה. כעבור חדשים אחדים קנה לו אחוזה זעירה, שם הרבה לשבת גלמוד, מקונן ומבכה את רוע מזלו. מספרים, שלפרקים שרתה עליו רוח עליונה 169
בחצות הלילה דוגמת אנשים אשר התעוררה בקרבם התלהבות קוריבנטית. ואז יצא מחוץ לגבול בית שדהו ונשא עיניו לשמים ולכוכבים, הביט בתפארת שבתפארת הבריאה וקרא בקול רם: „מלך האלים והאנשים! אכן אמת הדבר כי אתה מפקח על עם ישראל, והם לא בדו מלבם את דבר השגחתך עליהם; וכל האומר, שאין אתה עומד להם למגן ולמחסה, אינו אלא תועה! הלא אני עצמי יכול לשמש 171
אות ומופת, כי נענשתי בדבר אשר זדתי על היהודים. אנכי עצמתי את עיני מראות כאשר שדדו את רכושם ובוזו נתתי יד לחומסים, והנה נשדדה גם נחלת אבותי וגם כל הנכסים אשר נתנו לי במתנה 172
לאות חן וכבוד, או שרכשתי אותם בדרך אחרת. אנכי המיטותי עליהם לפנים קלון כעל זרים, אף כי הם תושבים מכובדים, למען ישמחו אויביהם, האספסוף הפרוע. ואלה הוליכו אותי שולל במחמאותיהם,

- אני האומלל, ולכן שבעתי בוז וחרפה, ונגזרה עלי גזרת גלות וגורשתי
 173 מכל ארצות הישוב, והנה אני סגור ומסוגר במקום הזה. אנכי צייתי
 להביא מהם אל בית-החזיון ולענותם לעיני שונאי נפשם על לא חמס
 בכפם; ולפיכך נסחבתי בצדק מתוך חרופים וגדופים ומתוך ענויי
 נפש עלובה יותר מאשר מתוך ענויי גוף לא לבית-חזיון אחד ולא
 לעיר אחת בלבד, אלא צעדתי בתהלוכה דרך כל איטליה עד לברונ-
 174 דיסיום ודרך פלופונסוס עד לקורינתוס, ודרך כל אטיקה והאיים עד
 לאנדרוס מקום מאסרי כעת. ואני יודע נאמנה, כי עוד לא בא הקץ
 לצרותי, ועדיין צפויות לי צרות אחרות עד שתתמלא הסאה ותשוה
 למדת מעשי הרעים. אנכי צייתי להרוג מהם וגם עמדי מרחוק, כאשר
 נהרגו בידי אחרים: אלה נרגמו באבנים, אלה נשרפו חיים ואלה
 175 נסחבו בקרב חוצות עד שנפרכו גופותיהם לגמרי. והנה יודע אני,
 כי אלות הנקמה אורבות לנפשי בעבורם, ומלאכי חבלה כאילו התיצבו
 כבר לחסום דרכי, רובצים ושואפים לדמי. מדי יום ומדי שעה הנני
 176 הולך וגווע וסובל הרבה מיתות במקום מיתה אחרונה אחת". לעתים
 תכופות נפלה עליו אימה גדולה ופלצות אחזה כל אברי גופו ופחד
 ירעדה דכאו את נשמתו אשר היתה מזדעזעת מקוצר רוח ומפרפורי
 הלב, עד שניטלה ממנו גם הנחמה האחרונה המיוחדת לבן אדם, היא
 177 התקוה הטובה. ופלאקוס לא ראה כל אות לטובה, כל הסימנים נבאו
 רעות לו: שמועות מרעידות לב, כאב בהקיץ, מועקה בחלום, בדידות
 כפרא מדבר. שמא חיי חברה היו חביבים עליו? גם האספות בעיר היו
 למורת רוחו. אפשר ההתבודדות המחפירה בכפר הביאה לו בטחון?
 הבל ורעות רוח. הוא היה מתהלך בדרך אכול חשדים, ואמר בלבבו:
 178 „האיש שצועד אחרי במהירות, אורב לנפשי, הוא רודף אחרי ולכן
 ימהר ללכת, פלוני מדבר חלקות — חפץ הוא לצודני בפח; אלמוני
 179 מדבר בלי חנופה — נבזה אני בעיניו; מאכל ומשתה נותנים לי —
 כלצאן טבחה. עד מתי אמשיך חיי עניי כאיש אשר לב אבן בקרבו?
 אכן אין לי העז לטרוף נפשי בכפי, יצרי הרע אשם בזה, הוא אינו נותן
 לי להפסיק כרגע את חוטי חיי העלובים, כדי להגדיש את סאת צרותי

הנוראות אשר אני עצמי המיטותי עלי ושבחני אני מכפר את רוחות האנשים שנהרגו בזדון לבי".

פרק עשרים ואחד

קאיוס גומר להרוג את פלאקוס. תאור רציחתו של פלאקוס על ידי בלשי הקיסר.

- 180 מתוך הרהורים וזעזועי נפש נלאה פלאקוס חכה ליום פקודתו, והיסורים הממושכים בלבלו את דעתו ביתר שאת. אך קאיוס היה אכזר מטבעו ונקמתו היתה בלי מצרים. הוא לא התנהג כאנשים המוציאים מתחת ידיהם את האשמים לאחר שכבר קבלו את ענשם, אלא חמתו הוסיפה לבער בו עד אין קץ, וכל מזמתו היתה רק למצוא להם יסורים חדשים. ומשטמתו לפלאקוס היתה עזה ביותר עד שעינו היתה צרה גם באנשים אחרים ששמו היה כשם האיש השנוא הזה.
- 181 בלב קאיוס התעוררו תדיר הרהורי חרטה על שהוציא דינו של פלאקוס לגלות, ולא למות. גם למליץ לפידוס לא יכול לסלוח את הדבר, אף כי היה רוחש לו רגש כבוד, ובזה גרם שהאיש היה סר וזעף וירא לנפשו. לפידוס פחד בצדק, פן יקבל אף הוא עונש חמור, כי במאמציו קבל איש אחר עונש קל. כאשר לא נמצא כבר איש שיעיז להמליץ על פלאקוס, התלקחה בקאיוס משטמה עזה כמות. המשטמה ההיא לא שככה ולא שקטה במרוצת הזמן כיאות, אלא התגברה בלבו ביתר עוז כדרך המחלות המתחדשות בגוף מזמן לזמן, כי גם באלה 183 היסורים האחרונים משכיחים את הראשונים. מספרים שכאשר נדדה שנת קאיוס בלילה נזכר בשרים אחדים אשר נדונו לגלות, ולכן נחשבו לאומללים, והם היו באמת מכלים את חייהם במנוחה והשקט ובחופש גמור. לפיכך הסב קאיוס את השם (גלות) להגירה. הוא אמר: „גרושי האנשים האלה אינם אלא הגירה, שהרי יש להם כל צרכיהם בשפע, והם יכולים לחיות חיי שלום ושלוה. לא יתכן, איפוא, 184 שהללו יתפנקו על חיים הראויים לפילוסופים“. אחרי־כן צוה להרוג 185

את המפורסמים והנכבדים שבהם, ובראש רשימת השמות אשר הוציא נמצא שמו של פלאקוס.

- האנשים אשר נצטוו להמית את פלאקוס הגיעו לאנדרוס, והוא שב אז במקרה מן השדה העירה. המה יצאו נגדו מן החוף, ומרחוק ראו שני הצדדים איש את רעהו. הוא הבין מיד את חפזונם, כי נפש כל אדם מחוננה בכוח נבואה נפלא, וביחוד נפש אנשים הנמצאים בצרה גדולה. הוא נטה הצדה ומהר לברוח בשבילים צרים. שכת, כנראה, שהוא נמצא באי ולא ביבשת, ואין כל תועלת בקלות המרוץ מפני שהים סוגר עליו מסביב. הלא מן ההכרח שתבוא אחת משתים: או שיפול לתוך הים, אם ירחיק לכת, או יתפש אם יגיע רק אל שפת הים. אמנם אם משוים את שתי הצרות האלה אחת מול רעותה, נמצא, שהמות בארץ נוח מזה שבים, כי הטבע חלק לאדם וגם לחיות היבשה את הארץ, והיא המקום היאה להם גם בחייהם וגם במותם: היא שקבלה אותם לראשונה בהולדתם, היא שתקבל אותם גם לאחרונה בהפרדם מן החיים. — המה רדפו אחריו בלי הרף עד שתפשוהו. אחדים מהם כרו לו בור ואחדים סחבו אותו בחזקת יד. הוא נלחם בהם וצעק בקול גדול והתאבק עמם עד שכל גופו נתכסה פצעים, כי כחיה טורפת היה רץ לקראת המכים. הוא התפתל ונאחז ברוצחיו, עד שלא יכלו להרים את החרבות, ולכן דקרו אותו מן הצד, ובזה גרם לעצמו יסורים קשים. לסוף כרע ארצה כשידייו ורגליו, ראשו, חזהו וצלעותיו קצוצים וקטועים כקרנן זבח אשר נותח לנתחים. כי מאת מדת הדין יצאה הגזירה, שמספר המכות בגופו האחד ישוה למספר הרציחות אשר רצח ביהודים ללא משפט. והדם שפרץ מרוב העורקים אשר נחתכו אחד אחד, הציף את כל המקום ההוא. וכאשר נסחב הפגר אל הבור החפור התפרקו אבריו ברובם ונתפרדו הגידים המהדקים ומקשרים את כל הגוף. יסורים כאלה באו גם על פלאקוס, והיה לעד ולמופת, כי השגחת אלהים לא סרה מעל עם ישראל.